

Behandeling

# Anti-hormonale therapie (endocriene therapie)

Voor kankersoorten die hormoongevoelig zijn kan anti-hormonale therapie gegeven worden, ook wel endocriene therapie genoemd. Dit is een verzamelnaam voor medicijnen die de werking van hormonen remmen of blokkeren, of de aanmaak ervan verminderen.

Anti-hormonale therapie kan gericht zijn op genezing. U kunt ook anti-hormonale therapie krijgen als u uitzaaiingen heeft. Het doel is dan de uitzaaiingen tijdelijk terug te dringen en de ziekte te remmen. Bij anti-hormonale therapie kan het wel enkele maanden duren voordat er effect optreedt. De medicijnen worden meestal 5 tot 10 jaar gebruikt. De therapie kan soms naast behandeling met chemotherapie, radiotherapie of operatie gegeven worden.

Bekijk hier het filmpje over anti-hormonale (endocriene) therapie:

Individeo video

**(073) 553 82 25**

Maandag t/m vrijdag 8.30 – 17.00 uur

## Hoe verloopt de behandeling?

Hier vindt u alle belangrijke informatie over uw behandeling

## Informatie per kankersoort

Anti-hormonale therapie kan een behandeling zijn bij borstkanker, prostaatkanker, en soms ook bij baarmoederkanker en eierstokkanker. Bekijk de informatie op [www.kanker.nl](http://www.kanker.nl) (<https://www.kanker.nl>) die op u van toepassing is:

- Anti-hormonale therapie bij borstkanker vrouwen (<https://www.kanker.nl/kankersoorten/borstkanker/behandelingen/anti-hormonale-therapie-bij-borstkanker>).
  - Beluister ook de podcast 'De antihormonologen' via <https://app.springcast.fm/podcast/antihormonologen> (<https://app.springcast.fm/podcast/antihormonologen>)
  - Zie ook de website van Borstkanker Vereniging Nederland (<https://www.borstkanker.nl/medische-informatie/behandelingen-bij-borstkanker/hormoontherapie>) voor o.a. een animatie
- Anti-hormonale therapie bij borstkanker mannen (<https://www.kanker.nl/kankersoorten/borstkanker-mannen/behandeling-en-bijwerkingen/anti-hormonale-therapie-bij-borstkanker-mannen>)
- Anti-hormonale therapie bij baarmoederkanker (<https://www.kanker.nl/kankersoorten/baarmoederkanker/behandelingen/anti-hormonale-therapie-bij-baarmoederkanker>)
- Anti-hormonale therapie bij baarmoedersarcoom

(<https://www.kanker.nl/kankersoorten/baarmoedersarcoom/behandeling-en-bijwerkingen/hormonale-therapie-bij-baarmoeder-sarcoom>)

- Anti-hormonale therapie bij eierstokkanker  
(<https://www.kanker.nl/kankersoorten/eierstokkanker/behandelingen/anti-hormonale-therapie-bij-eierstokkanker>)
- Anti-hormonale therapie bij prostaatkanker  
(<https://www.kanker.nl/kankersoorten/prostaatkanker/behandelingen/anti-hormonale-therapie-bij-prostaatkanker>)

## Verschillende vormen

Anti-hormonale therapie is er in verschillende vormen:

- Als medicijn: meestal in een tablet, soms via een injectie onder uw huid of in een spier
- Operatief: naast het geven van medicijnen kan een operatie er voor zorgen dat de hormonen niet meer worden aangemaakt. Dit is van toepassing bij vrouwen, als de eierstokken worden verwijderd. Die maken de meeste vrouwelijke geslachtshormonen aan (oestrogenen). Bij mannen kunnen de zaadballen worden verwijderd. Die maken het mannelijk geslachtshormoon testosteron aan.

## Bijwerkingen

Er zijn verschillende medicijnen die onder anti-hormonale therapie vallen. De bijwerkingen die u kunt krijgen hangen af van het soort medicijn, de dosering, de manier van toedienen en de combinatie met andere medicijnen.

In de specifieke behandelinformatie leest u welke bijwerkingen voor dat middel gelden. Of u last krijgt van bijwerkingen is niet te voorspellen. Iedere patiënt reageert anders op de behandeling, ook al is deze hetzelfde. De meest voorkomende, algemene bijwerkingen leest u in de folder 'Bijwerkingen bij anti-hormonale therapie' (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/behandelingen/bijwerkingen-bij-anti-hormonale-therapie>).

## Gebruik van sojaproducten bij vrouwen

Soja bevat isoflavonen. Dit zijn plantaardige oestrogenen (fyto-oestrogenen). De chemische structuur ervan kunt u vergelijken met de oestrogenen in uw lichaam. Als u anti-hormonale therapie krijgt, kan dit een nadeel zijn. Tot nu toe zijn in onderzoeken geen nadelige gevolgen van sojagebruik gebleken. Daarom krijgt u het volgende advies:

- Gebruik niet meer dan 3 voedingsmiddelen per dag waar van nature soja in zit, zoals smeer- en bereidingsvetten, sojascheuten, sojamelk, sojayoghurt, tahoe, tempé en vegetarische vleesvervangers.
- Gebruik geen supplementen met een hoge dosis soja, fyto-oestrogenen of isoflavonen (daidzeïne, genisteïne). Deze namen zijn terug te vinden op de verpakkingen van supplementen.
- Meer informatie kunt u lezen op de website Voeding & kanker info (<https://www.voedingenkankerinfo.nl/mag-ik-sojaproducten-gebruiken-als-ik-borstkanker-heb/>).

## Therapietrouw

Uw arts heeft u verteld en u heeft kunnen lezen dat de behandeling met anti-hormonale therapie een belangrijke behandeling is om het risico op terugkeer van de kanker zo klein mogelijk te maken.

In het geval van palliatieve behandeling is anti-hormonale therapie bedoeld om de kanker onder controle te houden. Het is daarom belangrijk dat u iedere dag deze medicijnen inneemt. Om de kans op vergeten zo klein mogelijk te maken, kunt u bijvoorbeeld een alarm op uw telefoon zetten en/of een vast ritme ontwikkelen wanneer u uw medicijnen inneemt.

Als u last krijgt van bijwerkingen die invloed hebben op uw kwaliteit van leven, geef dit dan door aan uw arts of verpleegkundig specialist. Zij kunnen dan samen met u bekijken hoe dit het beste aangepakt kan worden en hoe u zo goed mogelijk met de behandeling kunt doorgaan.

## Wanneer moet u contact opnemen?

### Direct contact opnemen

Bij bepaalde klachten zoals verdenking van een trombosebeen of arm en/of longembolie moet u direct contact opnemen met uw arts. De klachten waarvoor dit geldt vindt u terug in de specifieke informatie van het medicijn dat u krijgt voorgeschreven.

### Bij bijwerkingen

Krijgt u last krijgt van bijwerkingen? Dan raden wij u aan om deze eerst enkele dagen tot weken af te wachten. Vaak verdwijnen de klachten na een tijdje weer als uw lichaam gewend is aan de behandeling.

Bespreek de bijwerkingen waar u last van heeft in ieder geval ook met uw arts of verpleegkundig specialist. Zij kunnen u tips geven over hoe u de last kunt verminderen, die u van bijwerkingen heeft. Heeft u vragen en/of onacceptabele bijwerkingen kunt u contact opnemen met de verpleegkundig specialist.

### Vragen die niet kunnen wachten

Met medische vragen en/of zorgproblemen die niet kunnen wachten, kunt u bellen van maandag t/m vrijdag tussen 08.30 - 17.00 uur.

U krijgt eerst de secretaresse aan de telefoon. Mogelijk kan zij uw vraag beantwoorden. Zo niet, dan kijkt zij met u naar een gepast terugbel moment door de verpleegkundig specialist of arts. Mogelijk is dit op de volgende werkdag of op een dag dat uw eigen arts/verpleegkundig specialist aanwezig is.

## Praktische tips

### MijnJBZ

Via MijnJBZ (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/mijnjbz>) kunt u zelf een deel van uw persoonlijke en medische gegevens inzien die in het JBZ over u bekend zijn. Zie ook: Wat kan ik in MijnJBZ zien?

(<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/mijnjbz/wat-kan-ik-in-mijnjbz-zien>)

### Opleidingsziekenhuis

In het JBZ leiden we verpleegkundigen, coassistenten, artsen en andere zorgverleners op. Dit betekent dat bij uw afspraak soms meerdere zorgverleners aanwezig zijn. En het kan zijn dat u onderzocht of behandeld wordt door een zorgverlener in opleiding (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/opleidingsziekenhuis-met-wie-heeft-u-een-afspraak>). Deze zorgverlener werkt altijd onder supervisie van een gekwalificeerde zorgverlener.

### Bekijk uw zorgverzekering

Controleer zelf vóór een afspraak in het JBZ of uw zorg wordt vergoed:

- Bekijk hier (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/tarieven>) met welke zorgverzekeraars het JBZ een contract heeft.
- Het hangt ook af van uw polis of uw zorgverzekeraar alle zorg volledig vergoedt.
- Onze zorg valt voor volwassenen onder het wettelijk eigen risico. Dit betekent dat u ieder jaar eerst een bedrag zelf moet betalen, voordat uw zorgverzekeraar kosten gaat vergoeden.

### Gegevens delen

Wilt u dat zorgverleners buiten het Jeroen Bosch Ziekenhuis uw medische gegevens kunnen inzien? Dan moet u het JBZ toestemming geven (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/gegevens-delen>) om uw gegevens beschikbaar te stellen.

## PGO

Als patiënt van het JBZ kunt u uw medische gegevens ophalen in uw eigen Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO) (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/persoonlijke-gezondheidsomgeving-pgo>). Een PGO is een website of app waar u veilig uw medische informatie van ziekenhuizen, huisartsen of andere zorgverleners kunt verzamelen. De mogelijkheden van PGO's ontwikkelen zich snel; bekijk eens wat er al kan!

## Betrokken afdelingen

Borstcentrum (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/borstcentrum>)

Chirurgie bij kanker (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/chirurgie-bij-kanker>)

Oncologisch Centrum (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/oncologisch-centrum>)

Code ONC-211